

potest, commodam habet iuxta dicta expositionem. Pontifices enim videntur eam approbasse, dum Ecclesiarum erectiones approbarunt: in quibus cum mentio fiat Bullæ Alexandri Sexti, iuxta cuius tenorem dispositæ sunt, eadem pariter comprobata & facit pro eodem exceptio, quæ in citatâ lege Partitarum habetur verbis illis: *Fueras ende aquello, que estos Señores tonieron para si seña ladamente.* Nec dici potest Reges nostros conditionem ab eo positam non implere: licet enim ex propriis bonis eas non penitus dotent, id quod facere tantum plenè debebant, si integre decimas leurent: ad earum tamen constructionem, quæ sine ingentibus sumptibus nequit ad colophonem perducî, eximiâ pietate concurrunt. Cùm etiam Noueni isti in vñs expendantur pios, & sæpè fabricis ecclesiarum applicentur, vt testatur Dom Solorzanus *Lib. 3. Cap. 4. num. 18.* & in *Politica pag. 522. §. 1. oyla retendran.* Et præterea cùm Nouenus cum dimidio hospitalibus assignatus pro infirmorum minimè subleuatione sufficiat, etsi his proximis annis ad sexdecim ferè millia argenteorum ponderum seu octo regalium, inter duos, Hispanorum scilicet & Indorum, distribuendorum in Limanâ hac Ecclesia excreuerit: extri butis & iuribus aliis satis magnam summam adiciunt: vt Regium patrimonium ex contributione dictâ Nouenorum neutiquam videatur augeri, quando in id certius impenditur, in quod à ministris sacris minus forsitan securè impendendum posset suspicari.

Probatio 1. Assertionis conclusi- tur & in-competentia iudicij laicorum ostenditur.

56 Iuxta quæ, siue vna tantum Bulla concessionis fuerit siue plures, manifestum relinquitur Reges nostros decimarum ius virtute illarum habitum in Ecclesiis reuocasse: vnde & ab eisdem administrantur & distribuuntur, plenariâ penitus potestate. Ex quo clara relinquitur Consequentia præcipua, & Assertionis probatio; scilicet non posse iudices sæculares in earum se causis immiscere: tum quia spirituales sunt, vt Canonico iure decisum, quod iam vidimus *num. 44.* tum quia est iudicium de re alterius proprium forum habentis; & ita illi sunt prorsus incompetentes: sicut incompetentes haberentur iudices Ecclesiastici, si vellent de laicorum bonis iudicare. Vnde ius ipsius Canonici causas tales ad illos remittendas esse decernit, etiam si Clerici sint actores. *Cap. Si Clericus. Cap. Ex tenore, de foro competentis, vbi præclara illa sententia: Nos ioinur attendentes, quod sic sumus viduis in iniuria debitoribus, quod aliis iniustitiam facere non debemus.* Verba sunt Innocentij Tertij. In vsurpatione ergo alieni fori iniustitia est: vt animaduertant sæculares iudices Ecclesiastici fori causas vsurpantes, non solum contra Religionem delinquere, sed iustitiam etiam violare.

Cap. Ex tenore.

Usurpatio alieni fori est contra iustitiam.

§. IV.

Vltior probatio, & notanda quedam.

Tali in causarum decimarum cognitione, etiam si Regi con-

57 Deinde Positio illa, de quâ post Assertionem n. 45. probari vltius potest: nam etiam si demus priuilegiu leuandi decimas Regibus nostris competere, non ideo sequitur earum causas posse à laicis tribunalibus iudicari: ergo ea ra-

tio minimè suffragatur. Antecedens probatur ex receptissimâ sententiâ affirmante, quando decimæ in feudum, seu emphyteusum sæcularibus conceduntur, earum causam ad iudicem Ecclesiasticum pertinere. Pro quâ plures adducit Diana *Parte 1. Tract. 2. Resolut. 91. Parte 3. Tract. 1. Resolut. 50. & Parte 4. Tract. 1. Resolut. 56.* Estque expressâ decisio Rotæ, vt idem testatur Auctor ex Antonio de Marinis per extensum illam proponente. Et eandem, cùm de iure decimandi agitur & non de factò, præter citatos à Dianâ tenent Barbosa *Lib. 3. de iure Eccl. Cap. 26. §. 4. num. 1. & 3. Molfetius Tractatu 6. Cap. 4. num. 64. Trullens in Decalogum Lib. 3. Cap. 3. Dub. 8. num. 11. Gutierrez de iuramento confirmatorio. Parte 1. Cap. 2. num. 35. Zerola Parte 1. v. Decima, §. 6. Leander de Sacramento Tractatu circa Quintum Eccl. præceptum, Quæst. 29. Bassæus v. Decima num. 12. Doctor Carrascus del Saz Panamensis Cancellariæ Senator & Iurisconsultus egregius, in Tractatu de iudice competente decimarum Cap. 6. §. 2. num. 2. & 3. Tondutus de præuentione iudicij 2. parte Cap. 25. num. 2. Rebuffus Tractatu de decimis. Quæst. 12. num. 2. P. Suarez Tomo 1. de Religione Lib. 1. de diuino cultu Cap. 38. num. 15. & 16. P. Lessius Lib. 2. Cap. 39. num. 18. P. Castro Palaus Tomo 2. Tract. 10. Disputat. Vnica Puncto 15. num. 5. & 8. P. Vincentius Tancredi Tract. 1. de Religione Lib. 2. Quæst. 2. alios adducens. Et est adeo communis sententia Theologorum, vt vix sit, qui ex illis in oppositam inclinat.*

cur. vbi ex feudo & Emphyteusi ar- guitur.

Patrem Henriquez non bene pro contrariâ sententia adduci

Circa ius decimandi rem esse certam communi assensu

Non omnis praxis iustificata.

Couarru- uias.

Cognitio- nem quo- ad factum plures ad- mittunt.

In causa ista Theo- logorum potius ha- benda ra- tio.

Cautè le- gendos Au- ctōres ad- iusantes.

P. Azor- iam Pon- tificis no- xaciare.

Gregorij Lopez ad- cirma pe- nitus am- plectendâ, contra in- meritam Dom. So- lorzanum cautionem.

Dom. So- lorzanus.

bus refragari. Præterea P. Henriquez non ab Episcopis, sed à laicis iudicibus cognitionem haberi dixit: Atqui hoc de cognitione quoad factu potest intelligi, quam esse licitam plures ex citatis admittunt, licet sint qui negent, vt videri potest apud Dianam loco citato *Partis 4.* Cùm ergo res hæc spiritualis sit, in eâ examinandâ Theologorum potius habenda est ratio, præsertim si ex iurisperitisplures sint, qui eorum sententiam amplectantur, vt in præfati contingit.

59 Vnde P. Suarez *suprà num. 16.* admonet cautè legendum Couarruiam, qui *Capite citato num. 2. §. Tertio, quodvis*, contrariam à nobis propositâ sententiam statuit. *Lib. 1. Variarum Cap. 17. Dicto 9.* iudicium etiam circa decimas legibus Hispaniæ statutum in casu speciali, vt iustissimum in sæculari tribunali defendit: sicut & alios similiter loquentes, quia plusquam oportet inclinari in fauorem sæcularium Principum. Quod & P. Azor *Tomo 1. Lib. 7. Cap. 25. & 36.* etiâ adnotauit, dum consuetudines dictas sæpius vocat corruptelas. Et cùm *Cap. 25. §. Tertio queritur*, donationis, de qua agimus, Regibus Hispaniæ in Indiis factæ, inserat mentionem, cum modis aliis, quibus à Sede Apostolicâ dari solent decimæ ob meritâ laicorum: sequenti statim §. affirmat donatione prædictâ non obstante, earum causas ad iudices tantum Ecclesiasticos pertinere. Et addit sic: *Nec sufficit in hoc si Romanus Pontifex tolerat id, quod fit in Curiis vel Prætoris Cuiuslibet Principum secundum postremam sententiam: quia aut non tolerat, quippe qui sæpius reclamation: aut si tacet, ac tolerat, id solum facit, quoniam id commo- de impedire nequeat, aut ignoret illud, quod laicorum auctoritate, vel consensu fit.* Sic ille.

60 Et prædicta quidem cautio meliùs hic cadit, quàm vbi Dom. Solorzanus eam censuit adhibendam; circa doctrinam scilicet Gregorij Lopez in *l. 17. Tit. 4. Partis 3. verbo, Casi ellos vbi ita scribit: Si Rex donec alicui partem aliquam decimarum, que Regi competunt ex priuilegio Pontificis, & super tali donatione lis oritur; sit que questio super iure decimandi vel quotâ decimæ, quod non potest in Curiâ Regis cognosci: quia sicut ipse cognoscere non potest de tali causa, veluti merè spirituali, sic nec eius Curiâ. Sic ille, subdens hoc esse bene notandum ad limitationem *l. 27. Tit. 18. Partis 3.* quæ Regi tribuit cognitionem priuilegiarum & donationum, quas facit: Ad quæ sic ait Dom. Solorzanus *citato Cap. 1. num. 60. Vnde cautè legendus est noster Gregorius Lopez quatenus explicans illum Textum &c. loquitur enim contra apertam rot & ran- rorum virorum doctrinam: vel est strictè circa terminos, in quibus loquitur, intelligendus: nempe quando de mero iure percipiendi decimas agitur: quod vbi absolute in questionem deducitur, non negamus esse spirituale vel spirituali annexum, vt dixi *suprà n. 42. & resoluisti Azenedo in dicta l. cir. §. libri Recopilat.* Hæc ille, qui cautionem meritò debuisset apponere cum nagnis illis Theologis, de quibus nuper, si oppositum docuisset. Doctrina præclarissimi Iuriscōsulti, & Consiliarij Regij, ac Iurisconsultorum Hispanorum Principis, tanto viro est profecto dignissima; qui ad veritatis præscriptum, non ad gratiam, est locutus. Vnde re meliùs expensâ nihil tale in Politicâ duxit apponendum. Videatur *pag. 503. Col. 2.***

61 Et præfata quidem sententia absolute ab illo defenditur, vt non habeat locum explicitio adhibita: nam propterea non solum posuit quæstionem *super iure decimandi, sed etiam super quotâ decimæ*, vt distincta scilicet à iure. Et præterea citatus Doctor affirmat doctrinam suam esse limitationem ad citatam legem, in quâ Regi tribuitur cognitio priuilegiarum & donationum, quas facit: at si cognoscere posset non sub respectu illo spiritualitatis, sed sub alio, de tali priuilegio decimarum à se concessio, non esset absoluta limitatio, cùm remaneat absoluta cognitio quantum ad id, de quo lis communiter esse potest. Tum etiam quando tractatur huiusmodi quæstiones, non solent tales respectus attendi, sed quod ad interesse partium pertinet: ergo cùm absolutam limitationem esse dicat, ideo planè est, quia etiam sub alio respectu cognitio talis haberi nequit: licet enim qualitas illa non attendatur, inest tamen Quemadmodum licet quis, cùm Matrimonium contrahit, non attendat ad rationem Sacramenti; nihilominus causa hæc generaliter spiritualis est, quia qualitas Sacramenti necessariò inest.

Senten- tiam abso- lute defen- dit, & non vt ex- plicita ci- tatus Au- ctōr.

62 Et quidem (vt hoc etiam dicamus contra aduersantes, & distinctione illâ se tuentes) cognitio causæ decimæ vt à iudicibus laicis usurpatur, & de cuius agitur iustificatione, aut ius tangit, aut non est eorum intento proficua. Hoc constat. Nam Doctores distinguentes in hoc casu ius à factò, sic explicant distinctionem, vt tunc de iure agatur, quando quæstio est an quis debeat soluere, & non tantum an soluerit. Stante enim vt certâ obligatione soluendi, potest contingere vt solutionem detrectet, vel quia fructus non esse causeretur, vel quia se iam soluisse contendat, aut aliquam velit compensationem efficere ob æqualem sibi debitam quantitatem: vt videri potest apud citatos, & eos, quos adducunt P. Tã- credi *suprà num. 7.* & Bassæus. Dicunt etiam aliqui quæstionem esse facti, quando ad non soluendum decimas allegat quis priuilegium, aut etiam præscriptionem. Tunc enim id, quod controuertitur, est, an sit tale priuilegium, vel præscriptio, nec ne: & tunc esse probabile posse causam à laica potestate tractari, affirmat P. Palaus *suprà numer. 7.* cùm Couarruiâ, & Ioanne Geruia, & tenet P. Tancredi *Dicto 4.* & P. Fagundez *Lib. 3. in Præceptum 5. Eccl. Cap. 5. num. 10.* ait se non audere eam sententiam condemnare. Addunt tamen quòd si quæstio sit circa obligationem soluendi, eò quòd Ecclesia præ- tendat priuilegium non esse legitimum, aut etiam præscriptionem, nequaquam posse causam nisi ab Ecclesiastico iudice tractari, quia iam est quæ- stio iuris. Verùm doctrina hæc ex illis est, quarum Auctores P. Suarez cautè legendos esse iam ad- monuisse perspeximus. Et sanè iuxta eam omni- no elidi & eludi potest quidquid de iudicio causarum decimarum ab Ecclesiâ est constitutum. Quidquid enim de illis tractari potest, ad quæ- stionem potest facti reuocari: An scilicet quis habeat vel non habeat titulum: habere enim, & non habere, res facti est: & vt deprehendatur, an sit, vel non sit, debet examinari qti allegatur: nam inualidus titulus reuerâ titulus non est; & ita an priuilegium, vel præscriptio sit legitima.

Iudices laicos non solum facti, sed ius etiam in decimarum causa per- tingere vbi quæstio v- traque ex- plicatur.

Quid ali- qui sen- tiant quâ- do allegatur priu- ilegium aut præscriptio.

Positio de tractatione iuris de monstratur.

63 Sed quidquid de hoc sit, qui iudicium in causis decimalibus ad se pertinere contendunt, rem non solum facti, sed iuris assumunt, quia sine iuris examine stare eorum prentio nequit & intentio fundari. Agitur enim contra privilegiatos, unde privilegia quoad valorem suum examinantur: quod si non fiat, procedi in causa nequit: privilegij autem Pontificij valor res spiritualis est, sicut & titulus ab eo proveniens & ius resultans: ergo si de hoc agi nequit, neque etiam iudicium laicale in causa decimali procedere. Nisi dicant posse quidem examinari quoad valorem, quia est res facti. An scilicet reipla sit aliquod validum privilegium. Iuxta quam responsionem, ut dicebam nuper, omnino elidi potest quidquid est circa hoc ab Ecclesia constitutum: immodò & circa causas alias spirituales, quæ omnino inveniuntur prohibita, vt Beneficiales quoad proprietatem, Matrimoniales, Clericales, Regulares &c. circa quod quivis potest facile discursum efformare.

Privilegium Pontificium examinari per laicos nequit. Et quæ inde absurda.

S. V.

Instauratur probatio & manifestus pro Assertionem discursus.

Ex redonatione Ecclesie facta vnde arguitur.

64 EX dictis circa secundam nuper probationem validissimum pro Assertionem argumentum instauratur. Nam si adeo certum est iudices laicos non posse decimalium causarum tractationem usurpare, etiam cum beneficiarius est laicus: quanto id erit certius, quando decima beneficio Apostolicæ Sedis acceptæ Ecclesiis redonatur? Tunc enim pristinam omnino conditionem assumunt. Quod bene vidit Dom. Solorzanus, contrarius alias, dicens hanc esse communioem & securiorem opinionem, vt videri potest Cap. 12. num. 63. & in Politicâ pag. 600. s. Pero sin embargo, & seqq. quam & secuti grauisissimi Consilij in Regio Indiarum Senatu, alique, & Rex noster Philippus Quartus amplexus, cum ageretur de decimis vacantium Ecclesiarum, an scilicet de illis posset integrè disponere: quod quidem requirit, referuatâ tantum tertiâ parte in vsu piissimos expendendâ: pro quo idem num. 81. Quod si de iustificatione illius tertiæ partis subdubites, ad beneplacitum potest Apostolicæ Sedis referri, cum quæ de erectionibus Ecclesiarum actum, ad quas suo modo etiam spectant distributiones fructuum vacantiarum: cum præsertim in eos expendantur vsus, ad quos Præules obligantur. Et antiquam circa dispositionem vacantiarum consuetudinem à Regibus Catholicis, primis ab erectis Ecclesiis obseruatam, testatur Rex noster in Rescripto quodam Ann. 1631. de quo Dom. Solorzanus supra num. 31.

Inde Regis nostri piissima resolutio.

Tertiam vacantiarum partem vnde licet distribuere videtur.

Ratio ensi- aens pro incompetentia iudicium laicorum.

65 Ratio autem generalis, vt non possint iudices laici causarum decimalium cognitionem assumere, & quidem non solum verosimilis, sed omnino euidens & manifesta ea est, Nam Pontifex concedens decimas, non ideo concedit causarum ad eandem spectantium decisionem: ergo cum concessa non sit, temerè contra eius voluntatem usurpatur, Antecedens constat: nam concessio decimarum, & facultas circa illas iudicandi,

sunt duæ distinctæ & non necessarîo connexæ facultates: ergo vnâ concedens, non ideo aliam concedere comprobatur. Antecedens negari nequit: nam facultas recipiendi decimas optimè stare potest sine facultate circa illas iudicandi: vnde Pontifex concedens illam, potest absolute aliam denegare. Consequentia autem est legitima: Nam à separatis non fit illatio; & non concessa in materia iurisdictionis Ecclesiasticæ, negata censentur, cum absolute sit prohibita, & in causâ præsentî magis in speciali. Vt visum supra. Pro quo est in propriis terminis notanda decisio in Cap. Tua, de decimis, in quo sic Innocentius Tertius: Cum laici nulla sit de spiritualibus concedendi vel disponendi facultas, Imperialis concessio quantumcumque generaliter fiat, neminem potest à solutione decimarum eximere, quæ diuinâ constitutione debentur. Nec occasione decimationis antiquæ (licet in feudum decimæ sint concessæ) sunt decimæ noualium usurpandæ: cum in talibus non sit extendenda licentia, sed potius restringenda. Hæc ibi. Ex quibus habemus in concessione decimarum non esse faciendam extensionem vt noualia comprehendat, quia standum est concessionis tenori, & restringenda potius, quàm extendenda concessio: cum vnum stare sine alio possit. Ergo in casu nostro concessio extendenda non est ad facultatem iudicandi de causâ spirituali; cum stare concessio decimarum possit sine tali magis odiosâ concessione: facilius enim Ecclesia decimas concedet, quàm huiusmodi facultatem. Vnde cum in Bullâ Cœnæ non sit excommunicatio contra raptores decimarum fulminata: contra eos tamen, qui causam illarum ad laica tribuna- lia trahunt, extat ordine 14. licet; vt num. 44. aduertimus, non videatur procedere vniuersaliter contra omnes tale iudicium usurpantes. Est tamen specialiter contra laicos, licet etiam Ecclesiasticos comprehendat, qui talem causam ab Apostolicis iudicibus ad se auocant, Apostolicarum aut alias prætextu litterarum: quatenus scilicet ij munere aliquo seculari funguntur in Curijs Principum, vt aduertit P. Suarez Tomo 5. in 3. part. Dissur. 21. num. 76.

di de illis sunt duæ inconnexæ facultates.

Cap. Tua de decimis.

Restringenda concessio circa illam.

Excommunicatio 14. Bulla Cœnæ quomodo contra iudicium laicos in causâ decimarum.

S. VI.

Assertiones alie.

66 Dico secundò. Circa duos Nouenos, de quibus dictum Regibus nostris competere, quos & illi sibi assignandos decernunt varijs rescriptis, vt videri potest apud Dom. Solorzanum Cap. 4. num. 15. & in Politicâ, pag. 522. Col. 1. in principio. Si de iure sit questio, idem videtur dicendum: quia eos tribuens Pontifex, nullibi questioem circa ius exigendi illos iudicibus laicos inuenitur tribuisse, vnde negata debet reputari, iuxta dicta num. precedenti. Quia verò questio ordinariè videtur esse non posse circa ius, sed circa factum; cum ius exigendi sine controuersâ sit ex parte eorum, qui sunt eos soluturi, fundatum; ideo probabile est, posse eorum, causam apud Regia tribunaia tractari. Videantur citati.

Assertio 2. circa duos Nouenos vt habenda cognitio.

67 Dico tertio. Licet propter auctoritatem scriptorum, qui licitam asserunt tribunalium praxim

Assertio 3. Opinionem aduersam

non sine scrupulo posse defendi, licet probabile ab extrinseco videatur.

In Bulla Cœnæ casus talis vtrouersimiliter comprehensus.

Verba illius.

Ex Regia resolutione firmatur.

praxim in casu nostro, sententia ista videatur probabilis; quia tamen solidis est fundamentis destituta, & contraria iure & ratione consistit, negotium valdè scrupulosum est eam in praxim deduci; & ita Regij Consilij alijque, si conscientia quieti volunt consulere, communiorem & securiorem amplectantur. Cum etiam Bulla Cœnæ eos merito reddere debeat de sui transgressione suspectos; casum enim hunc in eâ contentum probat prætextu privilegij Apostolici. Et quia non solum auocatio à iudicibus Apostolicis, sed etiam ab alijs sub censurâ præfata prohibetur, iuxta satis congruam & maximè accommodatam litteræ intelligentiam, verbis illis: Ab Auditoribus, & Commissarijs nostris, alijsque iudicibus Ecclesiasticis, auocant. Quod tenent P. Filliucius, & Mag. Soula, quos adducit, & sequitur Diana Parte 2. tract. 1. Resol. 55. & ita videtur intellexisse Dom. Solorzanus Lib. 3. cap. 1. num. 61. & in Politicâ, pag. 503. s. vltimo; vbi ait non esse cur vereantur, qui dictam iurisdictionem exercent, censuram talem, quia per illam non prohibentur casus in iure permitti, vt aduertunt Natarrus, Barbosa, & Martha; & talem esse præsentem. Additque num. sequenti, cum talis opinio sit probabilis, eam securè posse in praxim deduci sine censuræ formidine, iuxta communem doctrinam Theologorum, ex quibus nonnullos adducit cum Iurisco- nultis quibusdam. Quod quidem sapienter dictum. Sed nihilominus, cum idem cap. 12. num. 62. & 63. & in Politicâ, pag. 600. s. Pero sin embargo, & seqq. vbi non iam Fiscalem agebat, sed iuxta propriam locutus sententiam & conscientiam, opinionem contrariam communiorem, & securiorem asserat, & iuxta eam à Rege nostro, vt num. 64. diximus, iudicatum; res, vt præmissum à nobis, valdè scrupulosa relinquitur, & altâ reponendum mente, quod iam ex Innocentio proposuimus. num. 65. dum ait: Cum in talibus non sit extendenda licentia, sed potius restringenda. De quo hæc satis.

CAPVT VII.

An Regium Indiarum Consilium possit sine graui conscientia grauiamine causas Ecclesiasticæ fori, & præsertim ad personas Ecclesiasticas pertinentes per viam violentiæ ad se delatas, adhibita cognitione tractare.

S. I.

Diuersa sententia, & quadam specialia pro affirmatiua.

Licitum recursus per viam violentiæ qua videtur ostendere.

68 Videtur certa resolutio ex Regij eiusdem Consilij ordinationibus cap. 4. & ex Regio Rescripto An. 1581. & in Politicâ pag. 767. Neque in illo videtur esse specialis difficultas, si Consilio Castellæ supremo, & Regij Cancellarij licet: & vt liceat, eadem fundamenta succurrunt: sic enim & leges Hispanicæ ac Indicæ disponunt, & praxi est fre-

quentissima comprobatum, privilegioque Pontificio inniti affirmat Illustrissimus Zapata Parte 1. cap. 6. num. 9. ex Bañes 2.2. quæst. 67. articul. 1. dub. 2. Conclus. 6. Quia verò pro Indijs nonnulla occurrunt consideratione dignissima, non potuit difficultas præsens conuenienter omitti.

69 In quâ, non obstantibus legibus & præxi prædictis, omnino esse illicitum talem recursus, nec posse sic recurrentes audiri, & multò minùs Ecclesiasticos iudices ad desistendum compelli, Notarijs Ecclesiasticis ad informandum aduocatis, tenent quamplures, quos adducit Diana Parte 1. tr. 2. Resol. 5. & 6. & 14. & Parte 2. tr. 1. Resol. 55. & Parte 5. tract. 1. Resol. 13. & P. Fragolus Tomo 2. disp. 3. s. 13. n. 258. vtr. Porro, & sequenti, vbi id videtur sentire, licet postea oppositum tueatur. Apud eosdem etiam plures occurrunt oppositum sentientes: pro quo & doctam allegationem vulgavit Doctor D. Petrus de Menesses occasione cuiusdam controuersia inter Vicarium generalem Limanæ huius Metropolis, & Prouincialem sanctæ Fraternitatis, qui homicidam quemdam per sententiam suspensio addixit, Ecclesiam, ex quâ extractus fuerat, compellantem. Erat enim tunc ille Fiscalis Regius, qui & postea in eadem Cancellarij Auditor; vir sanè doctus & timorata conscientia, pro quo possum plenissimum testimonium exhibere. Quod & admittit Thomas Hurtadus Tomo 1. tractat. 3. n. 129. & sequenti. ex voluntate præsumptâ Pontificis; quia non est alia via recurrenti ad ipsum; alias negat. Alii hærent, vt Natarrus in Manuali Cap. 27. vbi ait se hoc Pontificis determinationi remittere; quod & facit P. Suarez Tomo 5. in 3. p. disputat. 21. num. 76. Pro quo ego nonnulla subiiciam, quæ non video ab alijs obseruata.

Illicitum qui con- sultant.

Doctor D. Petrus de Menesses cum laudâ adductus.

Qui hærent, nihil decernunt.

Pro sustinenda præbilitate praxi, est imprimis in Bulla Cœnæ non reprobanda.

70 Et vt praxis Hispanorum tribunalium sustineri possit, vt probabiliter sententia innixa, id imprimis occurrit, Pontificem non videri damnare velle recursus per viam violentiæ generali prohibitione: nam in Bullâ Cœnæ Excommunicatiõne 14. in qua illa habentur verba, Etiam prætextu violentiæ, probabile est non agi de omni auocatione causarum, sed tantum cum à Commissarijs Pontificis auocantur: quod tenent Alterius, Vgolinus, & Bonacina apud Dianam Parte 2. tractat. 1. Resol. 55. & P. Fragolus cum Menochio Tomo 2. pag. 208. s. Secundo excusatur. In Excommunicatione autem 15. vbi directè agitur contra eos, qui Ecclesiasticas personas ad laica tribunaia trahunt, talia verba non habentur; vbi tamen illa magis necessaria videbantur, si iuxta mentem Pontificis, etiam recursus prætextu violentiæ, Ecclesiasticæ est libertati contrarij: quia hic frequentius occurrit, & ita illi debuit manifestum remedium adhiberi. Videtur ergo Pontifex noluisse practicum ad eodè stylium apud Christianas penitus condemnare Respublicas, sed illum vt probabilem iuxta earum mentem tollerare.

71 Licet enim verissimum sit tolerantiam Pontificis non esse approbationem: Cum multa per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in iudicium, exigente iustitiâ non debeant approbari. Cap. Cum iam dudum, de Præbendis. Pro quo & in Cap. Denique 4. dist. sic ex Diuo Gregorio habetur: Ideo cum venia suo ingenio relinquendi sunt; ne

Pontificis tolerantia vim approbationis generat non habet.